

בדיקת חמץ

מצורף:

נר מקושט
נוצה
כרטיס לבדיקה

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו
וְצִוָּנוּ עַל בִּיעוּר חֻמֶּץ:

ומיד אחר הבדיקה יבטלנו ויאמר:

כָּל חֲמִירָא וְחֲמִיעָא דְאִיכָא בְּרִשׁוֹתֵי דָלָא חֲמִתָּהּ וְדָלָא
בְּעִרְתָּהּ וְדָלָא יִדְעָנָא לִיהּ לְבָטֵל וְלִהּוֹי הַפֶּקֶר בְּעִפְרָא דְאַרְעָא:

קערת הסדר

קִדְשׁ. וְרַחֵץ. כְּרַפֵּס. יַחֵץ. מַגִּיד. רַחֲצָה. מוֹצִיא. מַצָּה.
מְרוֹר. כּוֹרֵךְ. שְׁלֵחַן. עוֹרֵךְ. צָפוֹן. בֶּרֶךְ. הֵלֵל. נִרְצָה

מצורף:

בקבוק ליין

מוזגים כוס ראשונה. המצות מכוסות.

בָּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן.

בָּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁהוֹצֵינוּ וְקִיַּמְנוּ וְהַגִּיעָנוּ לְיָמֵינוּ הַזֶּה.

שׁוּתָה בְּהִסִּיבֵת שְׂמָאל וְאִינוּ מְבַרֵךְ בְּרַכָּה אַחֲרוֹנָה.

חידות למסובים

- איזו מצווה המתחילה ב"קדש", בני ישראל שמעו לפני יציאת מצרים? (רמז: מצווה הקשורה לתפילין)
- [קדש לי כל בכור]. הפרשייה הזו נמצאת בתוך התפילין.
- למה בליל הסדר כולם שותים גביע שלם של יין? [הקידוש הוא גם כוס ראשונה מארבע כוסות שכולם צריכים לשתות]
- כנגד מה שותים 4 כוסות? [כנגד ארבע לשונות של גאולה]

מצורף:

מגבת קטנה

נוטלים את הידיים ואין מברכים "על נטילת ידיים".

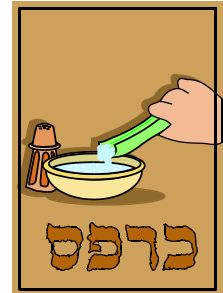
חידות למסובים

- באיזה מכות הכו את מימי היאור? [דמוצפרדע]
- מי הכה את היאור? [אהרון]
- מדוע לא משה? [הכרת הטוב ליאור שהציל את משה בזמן שהיה בתיבה]
- מדוע נוטלים ידיים, הרי לא אוכלים לחם? [לירק או פרי רטוב צריך לטול ידיים]

לוקח מן הכרפס פחות מכזית - כדי שלא יתחייב בברכה אחרונה - טובל במי מלח, מברך "בורא פרי האדמה", ומכווין לפטור בברכה גם את המרור. אוכל בלא הסבה.

מצורף:
מלחיה

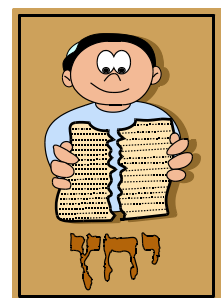

בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה.

חידות למסובים

- מה זה כרפס? [ירק שזהו שמו]
- מה רמוז בשם של הכרפס? [פרך ס' כלומר שישים ריבוא עבדו עבודת פרך]
- למה אוכלים את הכרפס? [מנהגם של בני חורין לאכול דבר שמעורר את התאבון קודם הארוחה]
- באיזה מכות היכו את הירקות והצמחים של המצרים? [ברד וארבה]
- למה פרעה אומר על מכת הארבה "ויסר מעלי את המוות הזה" הרי אתה יודע, הארבה לא הורג ולא פוצע? הארבה חיסל את כל האוכל ואנשים נכנסו לסכנת רעב

מצורף:
מפית לאפיקומן

בוצע את המצה האמצעית לשתיים, ומצפין את החצי הגדול לאפיקומן.

חידות למסובים

- כמה חלות מסתתרות מתחת למפית בכל שבת? [2] למה בליל הסדר מוסיפים עוד אחת חצויה? [עני דרכו בפרוסה, שאוכל בכל פעם קצת וחלק משאיר.]
- מי נחצה לשניים, והוא לא היה במצריים? [ים סוף]
- חידה מפורסמת: איזה מקום בעולם ראה את השמש רק פעם אחת? התשובה: קרקעית הים של ים סוף. החידה ופתרונה לא נכונים, התדע מדוע? {הים נקרע בלילה וחזר לאיתנו לפנות בוקר}

מגלה את המצות, מגביה את הקערה ואומר בקול רם:

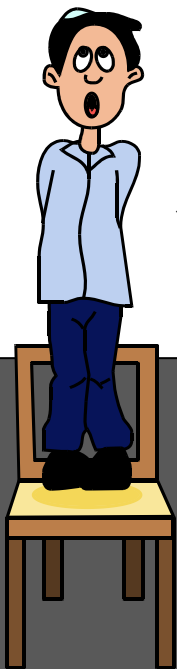
הא לוזמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים.
כל דכפין ייתי ויכל, כל דצריך ייתי ויפסוז.
השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל.
השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין.

מסיר את הקערה מעל השולחן. מוזגין כוס שני. הבן שואל:

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, **הלילה הזה** - כלו מצה.
שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות - **הלילה הזה** (כולו) מרור.
שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת - **הלילה הזה** שתי פעמים.
שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין - **הלילה הזה** כלנו מסבין.

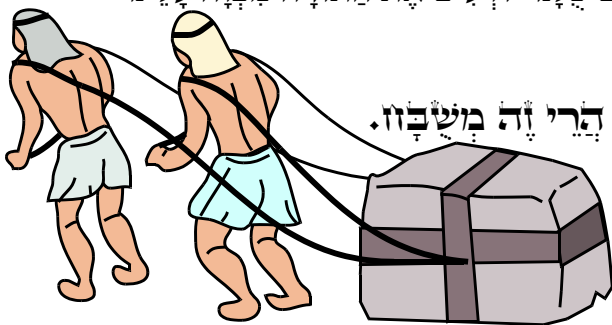
חידות למסובים

- מהן שתי הפעמים שמטבילים בלילה הזה? [את הכרפס ואת המרור]
- מדוע בלילה הזה כולנו מסובים? [כדרך בני חורין]
- כשמושיקו אוכל בשר, הוא אוהב לשבור את העצמות ולאכול את מה שבפנים. צוריאל אמר לו שבקרוב פסח יהיה אסור לו לעשות כך. האם זה נכון? מדוע? נכון, אסור לשבור עצמות יש מפרשים שזה דרכם של עניים למצוץ עצמות.

מחזיר את הקערה אל השולחן. המצות תהיינה מגלות בשעת אמירת ההגדה.

עבדים היינו לפרעה במצרים,

ויוציאנו ה' אלהינו משם ביד חזקה ובזרע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו כלנו חכמים כלנו נבונים כלנו זקנים כלנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים.

וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

חידות למסובים

- בקטע הקטן הזה שמתחיל במילה "עבדים" יש תשובות לכל השאלות ששאלו הילדים - נראה אותכם מוצאים! [כיוון שהיינו עבדים ויצאנו לחירות אנחנו עושים דברים שמזכירים לנו את שני הדברים.]
- בלילה הזה שכולנו חוגגים למה מזכירים דברים עצובים, שהיינו עבדים, האם לא יותר מתאים שנספר רק את הדברים המשמחים? [כשמזכירים את הדברים הרעים אנחנו יותר מעריכים את הדברים הטובים שה' נתן לנו]

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בְּבֵנֵי בֵּרֶק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הָרִי אֲנִי כִּבֵּן שִׁבְעִים שָׁנָה וְלֹא זָכִיתִי שֶׁתֵּאֱמַר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלֵילוֹת עַד שֶׁדָּרְשָׁה בֶּן זֹמָא, שֶׁנֶּאֱמַר, לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ. יְמֵי חַיֶּיךָ הֵימָּה. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ הַלֵּילוֹת. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים יְמֵי חַיֶּיךָ הָעוֹלָם הַזֶּה. כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ לְהַבִּיא לִימּוֹת הַמָּשִׁיחַ: בְּרוּךְ הַמָּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא, בְּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא.

כְּנָגַד אַרְבַּעַת בָּנִים דִּבְרָה תּוֹרָה:

אֶזְזֵד זֹכֶם, וְאֶזְזֵד רְשָׁע, וְאֶזְזֵד תָּם, וְאֶזְזֵד שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׂאוּל.

זֹכֶם מָה הוּא אוֹמֵר? מָה הָעֲדוּת וְהַזְזָקִים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם. וְאִם אֵתָּה אֹמֵר לֹא כְּהַלְכוֹת הַפָּסוּז: אֵין מִפְּטִירִין אֶזְזֵד הַפָּסוּז אֶפִּיקוּמִין:

חכם

רְשָׁע מָה הוּא אוֹמֵר? מָה הָעֲבוּדָה הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם - וְלֹא לוֹ. וְלִפִּי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכָּלָל כְּפָר בְּעֶקֶר. וְאִם אֵתָּה הִקְהָה אֶת שְׂעִיו וְאֹמֵר לוֹ: "בְּעֲבוּר זֶה עָשִׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם". לִי וְלֹא לוֹ. אִלּוּ הָיָה שָׁם, לֹא הָיָה זִנְאָל:

רשע

תָּם מָה הוּא אוֹמֵר? מָה זֹאת? וְאִמְרַת אֱלֹהֵינוּ "בְּזוֹזוֹק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים".

תם

וְשְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׂאוּל? אֵת פֶּתוּז לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, וְהַגִּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר, בְּעֲבוּר זֶה עָשִׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם.

שאינו יודע לשאול

חִידוֹת לְמִסּוּבִים

- בדרך כלל התורה לא חוזרת על דברים. למה כאן התורה כל כך מרחיבה ומדברת כנגד ארבעה בנים? [התורה מלמדת אותנו שצריך לפנות אל כל בן בסגנון שמתאים לו]
- למה את הרשע שאמר: "לכם" כולם תוקפים ולחכם שאומר: "אתכם" כלום לא אומרים? [החכם אמר קודם אלוקין]
- מדוע רבי אליעזר בן עזריה אומר על עצמו: "הרי אני בן שבעים שנה", היה צריך לומר: "הרי אני בן שבעים שנה"? [רבי אליעזר היה צעיר. ביום שהתמנה לנשיא נעשה לו נס וגדלו לו שערות לבנות, כדי שיראה כמתאים לתפקיד]

יכול מראש חודש? תלמוד לומר ביום ההוא. אי ביום ההוא יכול מבעוד יום? תלמוד לומר בבעבור זה - בבעבור זה לא אמרתי, אלא בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניך. מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבדתו, שנאמר: ויאמר יהושע אל כל העם, כה אמר ה' אלהי ישראל: בעבר הנחר ישבו אבותיכם מעולם, תרח אבי אברהם ואבי נחור, ויעבדו אלהים אחרים. ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנחר ואולף אותו בכל ארץ כנען, וארבה את זרעו ואתן לו את יצחק,

וַאֲתָנוּ לִיצְחָק אֶת יַעֲקֹב וְאֶת עֵשָׂי. וְאֲתָנוּ לַעֲשׂוֹ אֶת הָר שְׁעִיר לְרֶשֶׁת אֶתוֹ, וַיַּעֲקֹב וּבָנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם.
 בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָשַׁב אֶת הַקֶּץ, לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּבְרִית בֵּין הַבְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר:
 וַיֹּאמֶר לְאַבְרָם, יָדַע תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם, וְעֹבְדִים וְעֲנִים אֶתָּם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה. וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִכִּי וְאַחֲרָי כֹּן יֵצְאוּ בִּרְכָשׁ גָּדוֹל.

מכסה המצה ומגביה את הכוס בידו, ואומר:

**וְהִיא שְׁעֵמֻדָּה לְאַבּוֹתֵינוּ וְלָנוּ.
 שְׁלֹא אֶזְזֹר בְּלִבִּי עֲמֹד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,
 אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ,
 וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵצִילֵנוּ מִיָּדָם.**

חידות למסובים

- כמה שנים היו בני ישראל במצריים? [210]
- מה התורה מתכוונת שיהיו בגלות ארבע מאות שנה? [הספירה התחילה מלידת יצחק]

יָנִיחַ הַכּוֹס מִיָּדוֹ וַיְגַלֶּה אֶת הַמַּצּוֹת.

צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו: שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ולכן בקש לעקור את הכל. שֶׁנֶּאֱמַר:

אַרְבִּי אֶבֶד אֲבִי, וַיֵּרֶד מִצְרַיִמָּה וַיָּגֵר שָׁם בְּמִתֵּי מִעֵט, וַיְהִי שָׁם לָגוֹי גָּדוֹל, עֲצוֹם וָרֹב.

ויורד מצרימה - אנוס על פי הדבור.
ויגר שם - מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים אלא לגור שם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאמְרוּ אֵל פְּרָעָה, לָגוֹר בְּאֶרֶץ פֶּאֱנוֹ, כִּי אִין מִרְעָה לְצֹאן אֲשֶׁר לַעֲבָדֶיךָ, כִּי כְבֹד הָרָעַב בְּאֶרֶץ פֶּנְעֹן. וַעֲתָה יֵשְׁבוּ נָא עֲבָדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן.

במית מעט - כמה שֶׁנֶּאֱמַר: בְּשִׁבְעִים נָפֶשׁ יָרְדוּ אֲבוֹתֶיךָ מִצְרַיִמָּה, וַעֲתָה שְׂמֹךְ ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לָרֹב.

ויהי שם לגוי - מלמד שהיו ישראל מצינים שם.
גדול עצום - כמו שֶׁנֶּאֱמַר: וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצֻמוּ בְּמֶאֱדָה מְאֹד, וַתִּמְלֵא הָאֶרֶץ אֹתָם.
ורב - כמה שֶׁנֶּאֱמַר: רַבְּבָה כְּצִמְחַת הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ, וַתִּרְבֵּי וַתִּגְדָּלִי וַתִּבְאִי בַעֲדֵי עֲדִיִּים, שְׂדִים נִכְנּוּ וַיִּשְׁעֲרֻ צִמְחָה, וְאֶת עֵרֶם וְעֶרְיָה. וַאֲעֹבֵר עֲלֶיךָ וְאַרְאֶךָ מִתְּבוֹסֶסֶת בְּדָמֶיךָ, וְאֹמֵר לְךָ בְּדָמֶיךָ חַיִּי, וְאֹמֵר לְךָ בְּדָמֶיךָ חַיִּי.

וירעו אתנו המצרים ויעננונו, ויתנו עלינו עבדה קשה.

וירעו אתנו המצרים - כמו שֶׁנֶּאֱמַר: הִבָּה נִתְחַכְמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה, וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסֵף גַּם הוּא עַל שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחָם בָּנוּ, וְעָלָה מִן הָאֶרֶץ.

ויעננונו - כמה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׁמְרוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם. וַיִּבְּנוּ עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרָעָה. אֶת פִּתֹם וְאֶת רַעַמְסֵס.

ויתנו עלינו עבדה קשה - כמו שֶׁנֶּאֱמַר: וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרָךְ.

ונצחק אל ה' אלהי אבותינו, וישמע ה' את קולנו, וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לוננו.

וּנְצַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם, וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה וַיִּזְעְקוּ, וַתַּעַל שׁוֹנְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה.
 וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוֹ - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם, אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב.
 וַיֵּרָא אֶת עֲנֵינוּ - זוֹ פְּרִישׁוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֵּדַע אֱלֹהִים.
 וְאֶת עַמְלָנוּ - אֱלוֹ הַבָּנִים. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: כָּל הַבֶּן הַיְּלֹוֹד הַיֵּאֲרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ וְכָל הַבֵּת תִּחְיֶינָה.
 וְאֶת לַחֲצֵנוּ - זוֹ הַדָּחֵק, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְגַם רָאִיתִי אֶת הַלַּחֲץ אֲשֶׁר מִצְרַיִם לַחֲצִים אֹתָם.
 וַיּוֹצֵאנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה, וּבְזֹרַע נְטוּיָה, וּבַמֶּרָא גָדֹל, וּבִאֲתוֹת וּבִמִּפְתִּיִם.
 וַיּוֹצֵאנוּ ה' מִמִּצְרַיִם - לֹא עַל יְדֵי מֶלֶאךָ, וְלֹא עַל יְדֵי שָׂרָף, וְלֹא עַל יְדֵי שְׁלִיחַ, אֲלָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקִבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ.
 שֶׁנֶּאֱמַר:

וַעֲבַרְתִּי בָאָרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה, וְהַכִּיתִי כָל בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם מֵאֲדָם וְעַד בְּהֵמָה, וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים. אֲנִי ה'.

וַעֲבַרְתִּי בָאָרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֶּה - אֲנִי וְלֹא מֶלֶאךָ;
 וְהַכִּיתִי כָל בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם - אֲנִי וְלֹא שָׂרָף;
 וּבְכָל אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים - אֲנִי וְלֹא הַשְּׁלִיחַ;
 אֲנִי ה' - אֲנִי הוּא וְלֹא אֲחֵר.
 בְּיַד חֲזָקָה - זוֹ הַדָּבָר, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: הִנֵּה יַד ה' הוֹיָה בְּמִקְנֶךָ אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה, בַּסּוּסִים, בַּחֲמָרִים, בַּגְּמָלִים, בַּבָּקָר וּבַצֹּאן, דָּבָר כְּבֵד מְאֹד.
 וּבְזֹרַע נְטוּיָה - זוֹ הַחֶרֶב, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וַחֲרַבּוּ שְׁלוֹפָה בִּידוֹ, נְטוּיָה עַל יְרוּשָׁלַיִם.
 וּבַמֶּרָא גָדֹל - זוֹ גְלוּי שְׂכִינָה. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר, אוֹ הַנֶּסֶח אֱלֹהִים לְבֹא לְקַחַת לוֹ גוֹי מִקְרֵב גוֹי בְּמִסּוֹת בָּאתָת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִלְחָמָה וּבְיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבְמוֹרָאִים גְּדוֹלִים כָּכָל אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם ה' אֱלֹהֵיכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֶיךָ.
 וּבִאֲתוֹת - זֶה הַמִּטָּה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְאֵת הַמִּטָּה הַזֶּה תִּקַּח בְּיָדְךָ, אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בּוֹ אֶת הָאֲתוֹת.
 וּבִמִּפְתִּיִם - זֶה הַדָּם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: וְנָתַתִּי מוֹפְתִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

חידות למסובים

- מה זה עבודת פרך? [עבודה שמפרכת ושוברת את הגוף. יש מפרשים שמתחילה התחיל בפה רך]
- מדוע בני ישראל צעקו אל ה' רק אחרי שמת מלך מצריים? [המצרים לא הרשו להם לצעוק ולבכות אבל עכשיו שפרעה מת כל המצרים התאבלו והם חשבו שגם היהודים מתאבלים וצועקים ולא הבינו...]
- יש מפרשים שבני ישראל חשבו שיבוא מלך יותר טוב כשהתאכזבו צעקו.
- איזה שפטים עשה ה' באלוהי מצריים? [אם מברזל, הוא נימוח, אם מאבן, הוא מתפורר אם מעץ הוא נרקב]

כשאומר דם ואש ותימרות עשן, עשר המכות ודצ"ך עד"ש באח"ב - ישפור מן הכוס מעט יין:

דָּם וָאֵשׁ וְתִימְרוֹת עֶשֶׂן.

דָּבָר אַחֵר: בְּגֵד חֲזָקָה - שְׂתִים, וּבְזָרַע נְטוּיָה - שְׂתִים, וּבִמְרָא גָדֹל - שְׂתִים, וּבָאֲתוֹת - שְׂתִים, וּבִמְפָתִים - שְׂתִים. אֵלּוּ עֶשֶׂר מִכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְוִים בְּמִצְרַיִם, וְאֵלּוּ הֵן:

דָּם
צִפְרִידַע
כִּנִּים
עֶרֹוב
דָּבָר
שִׁזְזִין
בָּרָד
אַרְבֶּה
זִזְשָׁה
מִכַּת בְּכוֹרוֹת

רבי יהודה היה נותן בהם סמנים:

דָּצ"ךְ עַד"ש בְּאִח"ב.

חידות למסובים

- איזו מכה החרטומים לא הצליחו לעשות והודו שהיא "אצבע אלוקים"? מה קרה שלא הצליחו? [מכת כינים. יש אומרים כיוון שאינם יכולים לשלוט בבריה פחותה מעדשה. יש אומרים שהם צריכים לעמוד על הקרקע ובמכת כינים כל הארץ הייתה מכוסה בכינים.]

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא אומר? ויאמרו החרטמים אל פרעה: אצבע אלהים הוא, ועל הים מה הוא אומר? ויֵרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּמִצְרַיִם, וַיִּירָאוּ הָעָם אֶת ה', וַיֹּאמְרוּ בְּיָד יְהוָה עָבְדוּ. כָּמָה לָקוּ בְּאֶצְבָּע עֶשֶׂר מִכּוֹת.
אמור מעתה: במצרים לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות.

רבי אליעזר אומר: מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים הייתה של ארבע מכות? שנאמר: ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. עברה - אחת, וזעם - שתיים, וצרה - שלש, משלחת מלאכי רעים - ארבע.
אמור מעתה: במצרים לקו ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות.

רבי עקיבא אומר : מנין שכל מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש מכות? שנאמר: ישלח בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. חרון אפו- אחת, עברה - שתיים, וזעם - שלוש, וצרה - ארבע, משלחת מלאכי רעים - חמש.

אמור מעתה: במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות.

כמה בעלות טובות למקום עלינו

אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים,	דיינו.
אלו עשה בהם שפטים, ולא עשה באלהיהם,	דיינו.
אלו עשה באלהיהם, ולא הרג את בכוריהם,	דיינו.
אלו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את ממונם,	דיינו.
אלו נתן לנו את ממונם ולא קרע לנו את הים,	דיינו.
אלו קרע לנו את הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה,	דיינו.
אלו העבירנו בתוכו בחרבה ולא שקע צרנו בתוכו	דיינו.
אלו שקע צרנו בתוכו ולא ספק צרפנו במדבר ארבעים שנה	דיינו.
אלו ספק צרפנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את המן	דיינו.
אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת,	דיינו.
אלו נתן לנו את השבת, ולא קרבונו לפני הר סיני,	דיינו.
אלו קרבונו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה.	דיינו.
אלו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל,	דיינו.
אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה	דיינו.

על אחת, כמה וכמה, טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו: שהוציאנו ממצרים, ועשה בהם שפטים, ועשה באלהיהם, והרג את בכוריהם, ונתן לנו את ממונם, וקרע לנו את הים, והעבירנו בתוכו בחרבה, ושקע צרנו בתוכו, וספק צרפנו במדבר ארבעים שנה, והאכילנו את המן, ונתן לנו את השבת, וקרבונו לפני הר סיני, ונתן לנו את התורה, והכניסנו לארץ ישראל, ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו.

רבן גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא נצא ידי חובתו, ואלו הן:

פסח, מצה, ומרור.

פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש היה קיים, על שום מה? על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים, שנאמר: ואמרתם זבח פסח הוא לי, אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים, ואת בתינו הציל? ויקד העם וישתחוו.

אוחז המצה בידו ומראה אותה למסובין:

מצה זו שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, וגאלם, שנאמר: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות, כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם.

אוחז המרור בידו ומראה אותו למסובין:

במרור זה שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר: וימררו את חיייהם בעבדה קשה, בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך.

בכל דור ודור זיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. לא את אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא, אלא אף אותנו גאל עמם, שנאמר: ואותנו הוציא משם, למוען הביא אתנו, לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותנו.

יאחז הכוס בידו ויכסה המצות ויאמר:

לפיקך אנחנו חבים להודות, להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, לברך, לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו: הוציאנו מעבדות לחרות מיגון לשמחה, ומאבל ליום טוב, ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאלה. ונאמר לפניו שירה חדשה: הללויה. הללויה הללו עבדי ה', הללו את שם ה'. יהי שם ה' מברך מעתה ועד עולם. ממזרח שמש עד מבוא מהלל שם ה'. רם על כל גוים ה', על השמים כבודו. מי כיי אלהינו המגביהי לשבת, המשפילי לראות בשמים ובארץ? מקימי מעפר דל, מאשפת ירים אביון, להושיבי עם נדיבים, עם נדיבי עמו. מושיבי עקרת הבית, אם הבנים שמחה. הללויה.

בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לעז, היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו. הים ראה וינס, הירדן יסב לאחור. ההרים רקדו כאילים, גבעות - כבני צאן. מה לך הים כי תנוס, הירדן - תסב לאחור, ההרים - תרקדו כאילים, גבעות - כבני צאן. מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלוה יעקב. ההפכי הצור - אגס מים, חלמיש - למעינו מים.

מגביהים את הכוס עד גאל ישראל.

ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם, אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, והגיענו ללילה הזה לאכל בו מצה ומרור. כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו גיענו למועדים ולרגלים האחרים הבאים לקראתנו לשלום, שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך. ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים אשר יגיע דמם על קיר מזבחך לרצון, ונודה לך שיר חדש על גאלתנו ועל פדות נפשנו. ברוך אתה ה', גאל ישראל.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

חידות למסובים

- מה פרוש המילה פסח [דלג]
- לאיזה ילד/ה במצריים קראו על שם שהמצרים מררו את חייהם? [מרים]
- "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים" בעבור מה? בעבור שאקיים את המצוות של ה'.

נוטלים את הידים ומברכים:

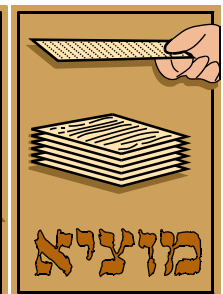
מצורף:

מגבת קטנה

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו
על נטילת ידים.

יקח המצות בסדר שהניחן, הפרוסה בין שתי השלמות, יאחז שלשתן בידו ויברך "המוציא"
בכוונה על העליונה, ו"על אכילת מצה" בכוונה על הפרוסה. אחר כך יבצע כזית מן העליונה
השלמה וכזית שני מן הפרוסה, ויטבלם במלח, ויאכל בהסבה שני הזיתים:

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם המוציא לנו מן
הארץ.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו
במצותיו וצונו על אכילת מצה.

כל אחד מהמסבים לוקח כזית מרור, מטבלו בחרוסת, מנער החרוסת, מברך ואוכל בלי
הסבה.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו
על אכילת מרור.

כל אחד מהמסבים לוקח כזית מן המצה השלישית עם כזית מרור, כוככם יחד, אוכלם בהסבה ובלי ברכה. לפני אכלו ואמר.

זכר למקדש כהלל. בן עשה הלל בזמן שיבית המקדש היה קיים:
היה כורך מצה ומרור ואוכל ביחד, לקיים מה שנאמר:
על מצות ומררים יאכלהו.

חידות למסובים

- האם אכילת מרור היא מצווה מהתורה או מדברי חכמים? [בזמן שביהמ"ק קיים מהתורה כיום מדרבנן].
- בכמה זמן בצק יכול להחמיץ? [18 דקות]
- מתי עם ישראל אפו את הבצק שהוציאו ממצרים? איך לומדים מכאן שה' לקח אותנו על כנפי נשרים? [אחרת איך עם שלם הספיק ללכת מרעמסס לסנקת בפחות משמנה עשר דקות]

מצורף:

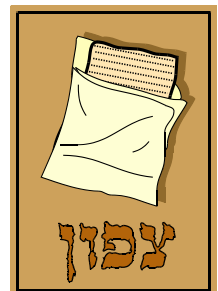
ברכה לאמא

אוכלים ושותים.

מצורף:

שקית לאפיקומן

אחר גמר הסעודה לוקח כל אחד מהמסבים כזית מהמצה שהייתה צפונה לאפיקומן ואוכל ממנה כזית בהסבה. וצריך לאוכלה קודם חצות הלילה.
לפני אכילת האפיקומן יאמר: זכר לקרבן פסח הנאכל על השובע.

חידות למסובים

- אכלנו כבר כל כך הרבה מצות, מדוע צריך לאכול עוד מצות? [י"א זכר לקרבן פסח י"א זכר למצה שאכלו עם הקרבן]
- הוא היה צפון, משה רבינו חיפש אותו וזה לא היה אפיקומן. מה זה היה?

מוזגים כוס שלישי ומברכים ברכת המזון.

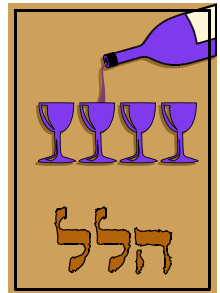
בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.

ושותים בהסיבה ואינו מברך ברכה אחרונה.

מוזגים כוס של אליהו ופותחים את הדלת:

שֶׁפֶד חֲמַתָּד אֶל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּד
וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ.
כִּי אָכַל אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נֹהוּ הַשָּׁמוּ.
שֶׁפֶד עֲלֵיהֶם זַעֲמָד וַחֲרוֹן אַפֶּךָ יִשְׁיגֶם.
תִּרְדֹּף בָּאֵף וְתִשְׁמִידֶם מִתַּחַת שָׁמַי ה'.

מוזגים כוס רביעי ואומרים את ההלל

בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן.
ושותה בהסיבת שמאל.

זֶסֶל סְדוֹר פֶּסוּז כְּהִלְכָתוֹ, כָּכֹל מִשְׁפָּטוֹ וְזִזְקָתוֹ.
כְּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסִדֵּר אוֹתוֹ כֵּן נִזְכָּה לַעֲשׂוֹתוֹ.
זֶךְ שׂוֹכֵן מְעוֹנָה, קוֹמֵם קָהֵל עֲדַת מִי מְנָה.
בְּקָרוֹב נִהַל נְטָעֵי כֶּנֶה פְּרוּיִם לְצִיּוֹן בְּרָנָה.

לְשַׁנָּה הַבָּאָה בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה.

מצורף:
משחק זיכרון

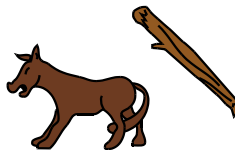
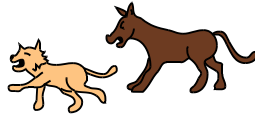
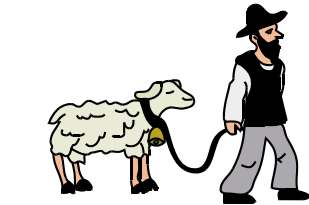
עֲשֶׂרָה מִי יוֹדֵעַ. עֲשֶׂרָה אֲנִי יוֹדֵעַ.
עֲשֶׂרָה דְּבָרִיא. תִּשְׁעָה נְרָחִי לִידָה. שְׁמוֹנָה זְמִי
מִלֵּה. שִׁבְעָה זְמִי שִׁבְתָּא. שֵׁשׁ סִדְרֵי מִשְׁנָה.
חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אִמְהוֹת. שְׁלֹשָׁה
אָבוֹת. שְׁנֵי לִחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שְׁבַשְׁמִים
וּבֶאֱרָץ :

נִכְלָאָה עֵצֶר בִּי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר
אֲנִי יוֹדֵעַ. שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מֵדִיָּא. שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבִטָּא.
אֶחָד עָשָׂר כּוֹכְבָּיָא. עֶשְׂרֵה דְּבִרְיָא. תַּשְׁעָה יָרְחֵי
לֵידָה. שְׁמוֹנֶה יָמֵי מִילָה. שְׁבַע יָמֵי שְׁבִתָּא. שְׁשֶׁה
סִדְרֵי מִשְׁנָה. חֲמֵשֶׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. אַרְבַּע אֲמָהוֹת.
שְׁלֹשָׁה אָבוֹת. שְׁנֵי לוחוֹת הַבְּרִית. אֶחָד אֱלֹהֵינוּ
שֶׁבַשְׁמַיִם וּבָאָרֶץ:

מצורף:

כרטיסים עם
דמויות

זֶדֶד גְּדִיָּא, זֶדֶד גְּדִיָּא:

דזבין אבא בתרי זוזי. חד גְּדִיָּא, חד גְּדִיָּא :

וְאַתָּא שׁוֹנְרָא, וְאַכְלָה לְגְדִיָּא, דזבין אבא
בתרי זוזי. חד גְּדִיָּא, חד גְּדִיָּא :

וְאַתָּא כִּלְבָּא, וְנִשְׁדָּ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה
לְגְדִיָּא, דזבין אבא בתרי זוזי. חד גְּדִיָּא, חד
גְּדִיָּא :

וְאַתָּא זִוּטְרָא, וְהִכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁדָּ
לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דזבין אבא בתרי
זוזי. חד גְּדִיָּא, חד גְּדִיָּא :

וְאַתָּא נֹרָא, וְשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה
לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁדָּ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דזבין
אבא בתרי זוזי. חד גְּדִיָּא, חד גְּדִיָּא :

וְאַתָּא בֵּינָא, וְכִבְּה לְנֹרָא, דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא,
דְּהִכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁדָּ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא,
דזבין אבא בתרי זוזי. חד גְּדִיָּא, חד גְּדִיָּא :

וְאַתָּא תֹּרָא, וְשִׁתָּה לְמִנָּא, דְּכִבְּה לְנֹרָא,
דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁדָּ לְשׁוֹנְרָא,
דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דזבין אבא בתרי זוזי. חד
גְּדִיָּא, חד גְּדִיָּא :

וְאַתָּא הִשְׁוֹזוּט, וְשַׁחַט לְתֹרָא, דְּשִׁתָּה
לְמִנָּא, דְּכִבְּה לְנֹרָא, דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה
לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁדָּ לְשׁוֹנְרָא, דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דזבין
אבא בתרי זוזי. חד גְּדִיָּא, חד גְּדִיָּא :

וְאַתָּא בִּלְאָה הַמּוֹת, וְשַׁחַט לְשׁוֹחַט,
דְּשַׁחַט לְתֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִנָּא, דְּכִבְּה לְנֹרָא,
דְּשָׂרְף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁדָּ לְשׁוֹנְרָא,
דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דזבין אבא בתרי זוזי. חד
גְּדִיָּא, חד גְּדִיָּא :

וְאַתָּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,

וְשַׁחַט לְמִלְאָה הַמּוֹת, דְּשַׁחַט לְשׁוֹחַט, דְּשַׁחַט
לְתֹרָא, דְּשִׁתָּה לְמִנָּא, דְּכִבְּה לְנֹרָא, דְּשָׂרְף
לְחוּטְרָא, דְּהִכָּה לְכִלְבָּא, דְּנִשְׁדָּ לְשׁוֹנְרָא,
דְּאַכְלָה לְגְדִיָּא, דזבין אבא בתרי זוזי. חד
גְּדִיָּא, חד גְּדִיָּא :